

„Föl föl vitézek a csatára
A Szent Szabadság oltalmára
Édes hazánkért hősi vérünk
Ontjuk hullajtjuk nagy bátran míg élünk

Föl föl látjátok lobogómat
Indulj utánam robogó had
Zeng dörg az ágyú csattog a kard
Ez lelkesíti csatára a magyart

Híres Komárom be van véve
Klapka György a fővezére
Büszkén kiáll a csataterre
Hajrá huszárok! Utánam előre!”

Thaly Kálmán

170 éve történt



Történelmi vetélkedő





Kedves 7-8. osztályos diákok!



A DICSŐSÉGES TAVASZI HADJÁRAT 170. ÉVFORDULÓJÁNAK A TISZTELETÉRE

történelmi csapatversenyt hirdet iskolánk humán munkaközössége.

Nevezési határidő: 2019. március 26. (21 óra)

Nevezés módja: küldjétek a tinodipalyazat@gmail.com címre egy fél perces videót a csapatról, melyben egy egri 1848-49-es emlékhelyet (táblát, szobrot stb.) mutattok be.

A videó fájl neve a csapat neve legyen ékezet nélkül, pl.: Petofikor.mp4,

A tárgyba írjátok be: 170 és a levél szövegébe írjátok meg a csapat nevét és a tagjait!

Egy csapat: 4 fő!

A csapatverseny ideje: 2019. április 3. szerda 14.15

Helye: iskolai könyvtár

Felkészüléshez javasolt felhasználni az alábbiakat:

- Horváth Péter: Történelem 6. az általános iskolások számára. Bp.: OFI, 2016. 178-187.o.
- URL: https://hu.wikipedia.org/wiki/Tavaszi_hadj%C3%A1rat#Haditerv utolsó letöltés:2019.03.20.
- Az iskolai könyvtár kiállítását és Dávid Noémi –Magó Réka: Barangolás a múltban pályamunkáját.
- Szabadon választott és a felhasznált irodalomban megjelölt szakirodalom.

Tavaszi hadjárat

A magyar Honvédsereg végrehajtotta a legnagyobb méretű támadó hadműveletét..

Tartalomjegyzék

1. Előzmények

2. Hadműveletek a főhadszíntéren

2.1 A hadjárat első szakasza

2.2 A hadjárat második szakasza

3. Hadműveletek Erdélyben

4. Hadműveletek Délvidéken

5. A hadjárat eredménye

6. Eger 1848/1849

7. Felhasznált irodalom



1848-as honvéd zászló
koronás címerrel.

1. Előzmények

A kormány lemondása és az OHB megalakulása

Az Országos Honvédelmi Bizottmány:

1848. október 2. -1849. április 14.

között a magyarországi végrehajtó hatalom legfőbb testülete (kormánya) volt.

Ez az államirányítási rendszer gyakorlatilag teljhatalmat biztosított Kossuth számára.

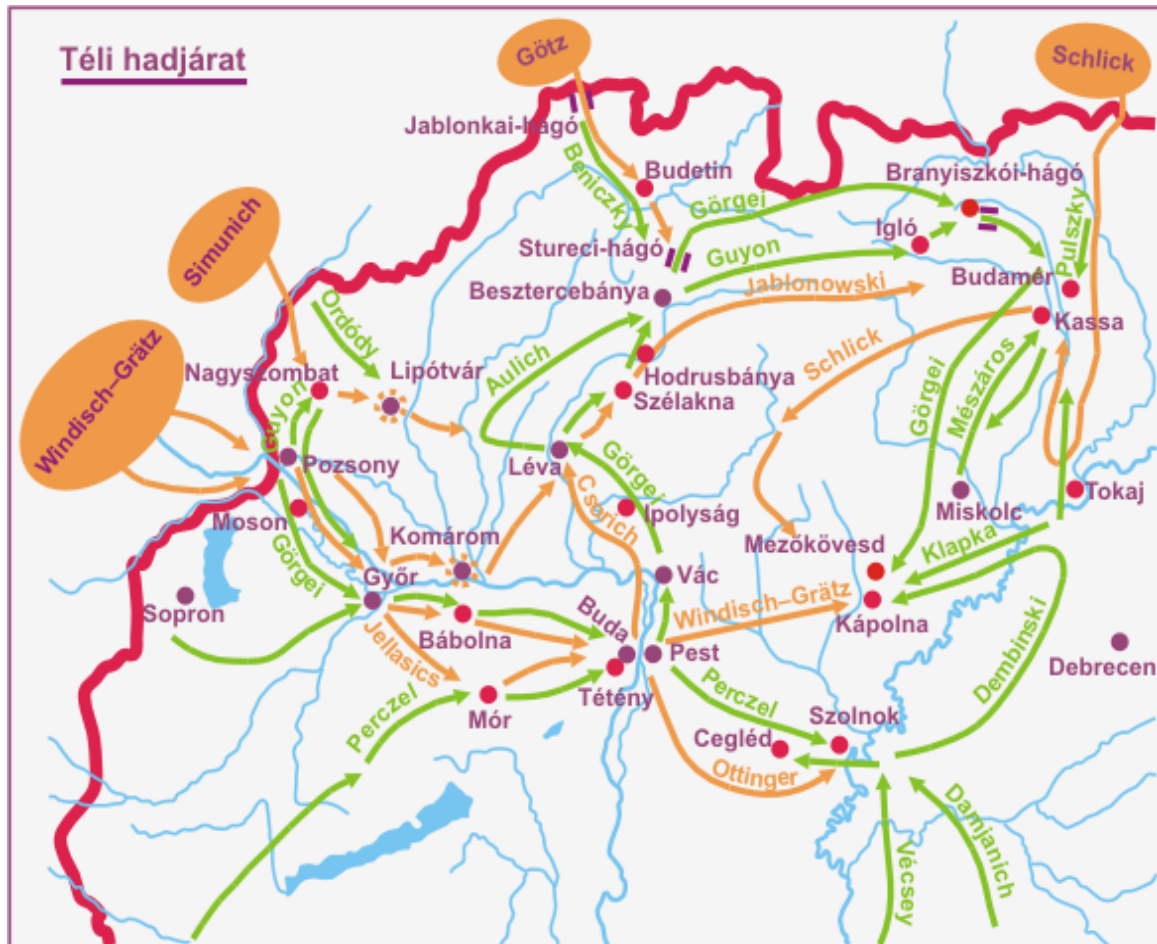


Kossuth Lajos. Színezett litográfia

1. Előzmények

Téli hadjárat: 1848. december 14 - 1849. február

A Habsburgok célja: a március 15-ei forradalom után Magyarországnak adott részleges önállóság teljes megszüntetése volt.



Görgei Artúrt tábornokká léptették elő (a kápolnai csata után) és kinevezték a feldunai hadsereg parancsnokává. (Barabás Miklós festménye)

1. Előzmények

A KÁPOLNAI CSATAVESZTÉS (1849.02.26-27.)



Than Mór festménye

Magyarok ismét visszahúzódtak a Tisza mögé.

Windisch-Grätz jelentése:

„*A lázadó csordákat levertük...*” Az udvar lépése: Olmützi oktrojált alkotmányt kiadása - megszüntette Magyarország függetlenségét.

1. Előzmények

Nagypréposti Palota



Eger, Kossuth Lajos utca 16.

MA BRÓDY SÁNDOR MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR



1849 FEBRUÁR 26-ÁN DÉLBN. AZ EMELETI NAGY
TEREMBEN LÉVAY SÁNDOR NAGYPRÉPOST-KANONOK
VENDÉGÜL LÁTTA DEMBINSKI HENRIK
ALTÁBORNAGY-FŐVEZÉRT, GÖRGEY ARTUR
TÁBORNOK-HADTESTPARANCSNOKOT ÉS VEZÉRKARI
FŐNÖKEIKET MOLNÁR NÁNDOR ŐRNAGYOT
ÉS BAYER JÓZSEF SZÁZADOST. A VERPELÉTRŐL
IDE HANGZÓ ÁGYDÖRGÉS HALLATÁRAINNEN SIETTEK
A KÁPOLNAI CSATA SZINHELYÉRE.

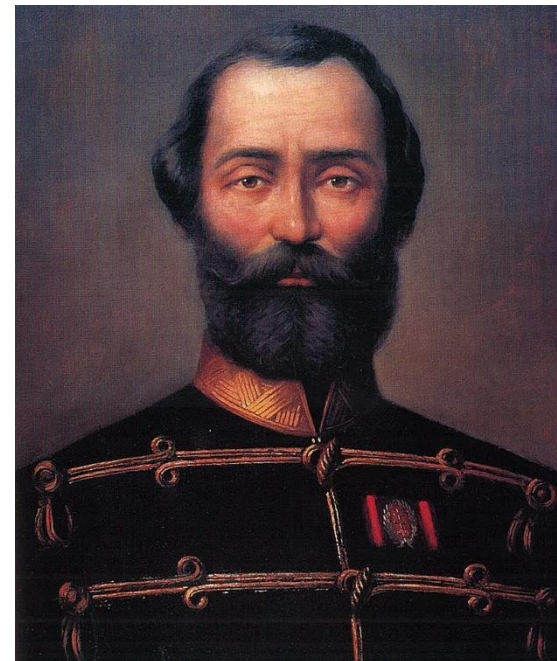
A
HADIMUZEUM
LENGYELEMLÉKBIZOTTSÁG
LENGYELLÉGIONISTÁK EGYESÜLETE
KEZDÉSÉRE ÁLLITOTTA
EGER VÁROS ÉS HEVESVÁRMEGYE KÖZÖNSÉGE.

1. Előzmények

Hadműveletek Erdélyben



- A kialakult harcok során a magyar csapatok – a felbomlás határára jutva – november 25-ére a Csucsai-szorosig vonultak vissza.
- Az 1849 elejéig hősiesen ellenálló Háromszék kivételével ezzel egész Erdély a császári csapatok birtokába jutott.
- A kivert hadtest élére Czetz János honvéd őrnagy került, akinek jelentős szervező munkája révén december 15-én, röviddel Bem megérkezése után az erdélyi magyar hadsereg már mintegy tizenkétezer főt és huszonnégy ágyút számlált.



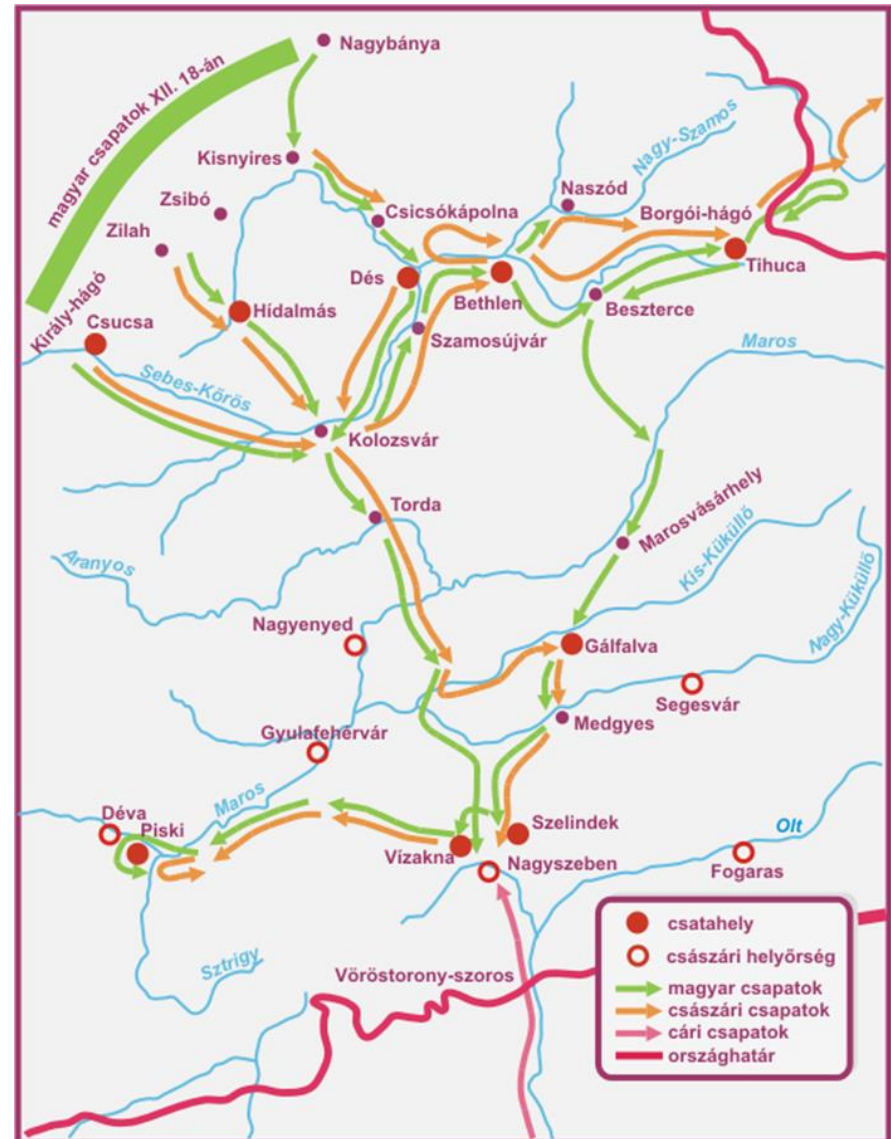
Czetz János az 1848–49-es forradalom és szabadságharc honvédtábornoka, az argentin hadsereg kiemelkedő szervezője és Argentína első nemzeti katonai akadémiájának (Colegio Militar de la Nación) alapítója és 25 éven keresztül igazgatója. Katonai tevékenysége mellett jelentős a földrajztudományi munkássága, földmérőként feltérképezte új hazája Paraguayjal és Brazíliával határos vidékét.

1. Előzmények

Hadműveletek Erdélyben

Harcok Erdélyben: Kossuth
Bem Józsefre bízta az erdélyi csapatok főparancsnokságát.
Hadműveletei:

1849. január-felszabadított Észak-Erdélyt,
helyreállította a kapcsolatot a Székelyfölddel, Gábor Áron tüzérség fejlesztése
1849. március 15. visszafoglalja Kolozsvárt-
egész Erdély felszabadult.

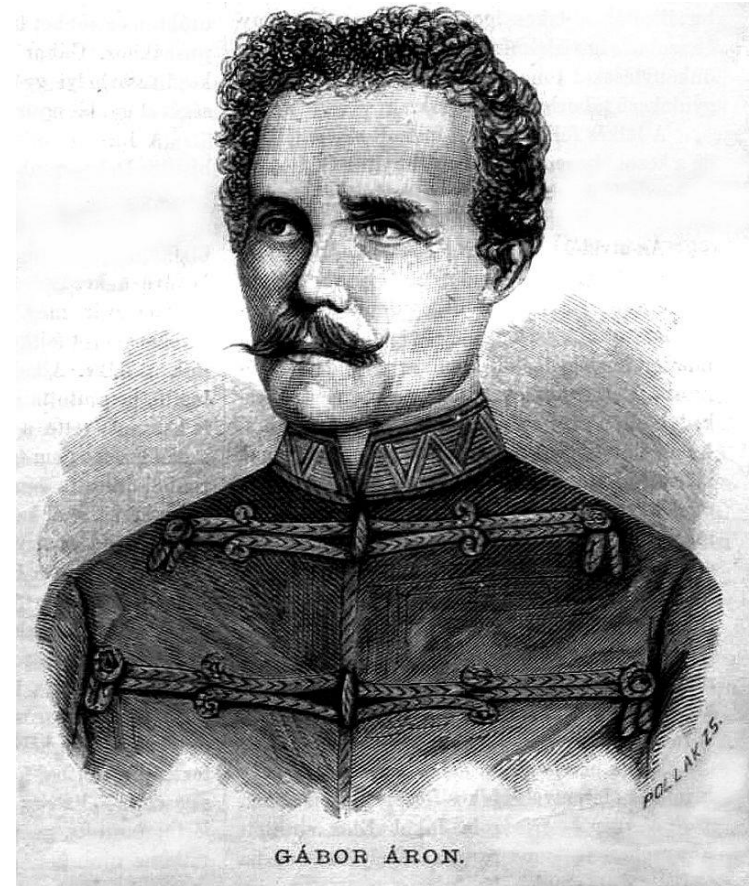


1. Előzmények

Hadműveletek Erdélyben



Bem József, az erdélyi magyar csapatok főparancsnoka. Barabás Miklós litográfiája



Gábor Áron, székely kisbirtokos, ágyúöntő és tüzértiszt.
Pollák Zsigmond metszete, 1881

1. Előzmények, az ellentámadás

Szolnoki csata - 1849. március 5.



Than Mór festménye

Damjanich János seregei vereséget mértek az osztrák seregére, így Tisza valamennyi átkelője a magyar csapatok kezére került.



Vörössipkások rohama

2. Hadműveletek a főhadszíntéren

A tavaszi hadjárat

1849. április 2.- május 21.



2.1 A hadjárat első szakasza

Az „egri haditerv”

„Itt nem hirdetni, hanem tanulni lehet a hazafiságot!”
Kossuth Lajos

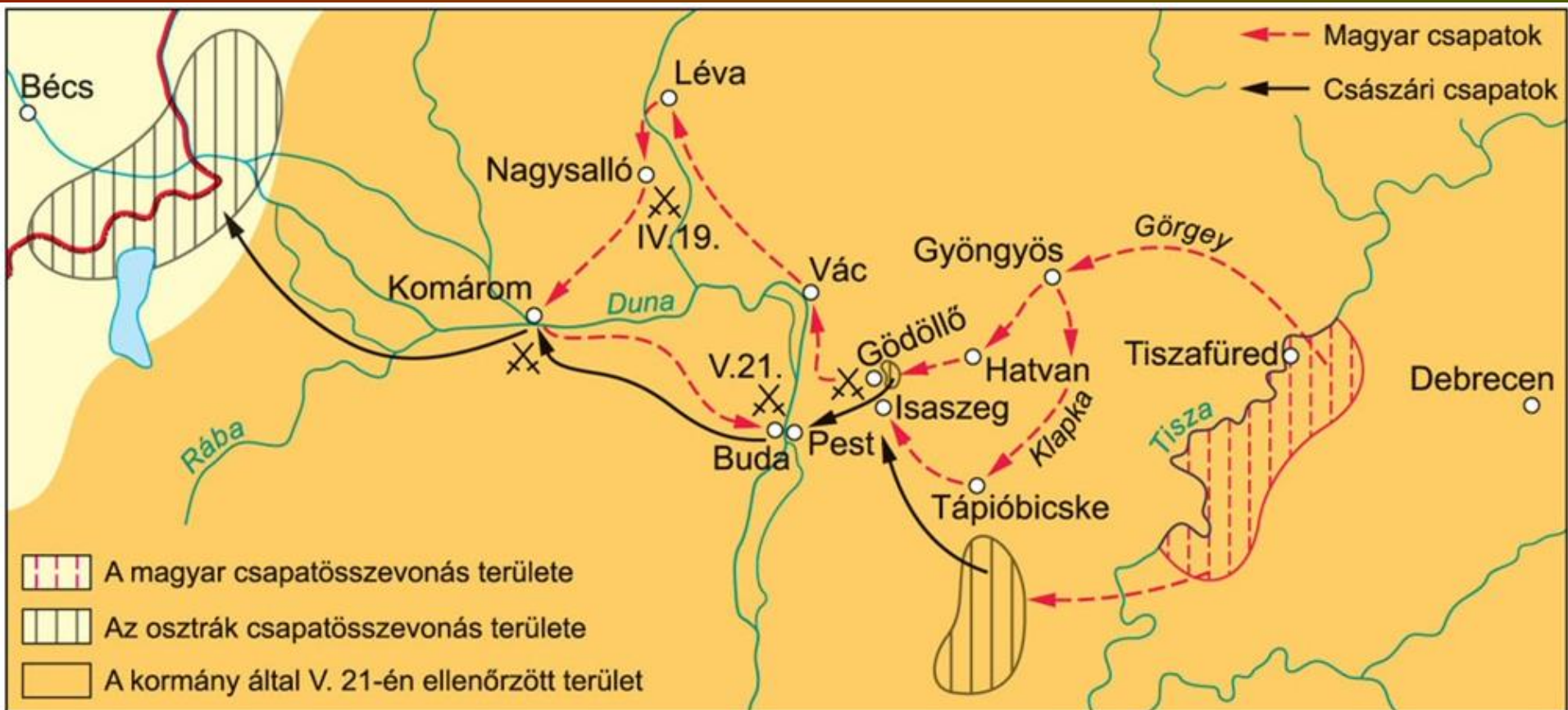


1849 március végén Kossuth a haditanáccsal együtt véglegesítette a Klapka által kidolgozott tavaszi hadjárat tervét, ezért is nevezik „**egri haditervnek**”. Itt kapta meg az ideiglenes fővezéri kinevezését Görgei tábornok.

A terv a császári csapatok bekerítése és Komárom felmentése volt, a mellékhadszíntereken pedig Erdély felszabadítása és a Délvidék elfoglalása.

2.1 A hadjárat első szakasza

- Görgey haditerve bekerítő hadművelet. A bekerítés egy elterelő hadművelet sikerességétől függött, melyet a VII. hadtestnek a főserég látszatát keltve Hatvan környékén kellett végrehajtania.



1849. április 2. - Hatvan



VII. hadtest Poeltenberg Ernő és Gáspár András
vezetésével

1849. április 4. - Tápióbicske



Than Mór festménye
I. hadtest Klapka György

A csata menetét Damjanich János III. hadtestének megérkezése fordította meg.

1849. április 6. - Isaszeg



Than Mór festménye
Damjanich, Klapka és Aulich hadtestei

2.2 A hadjárat második szakasza Válaszút előtt!

- Vagy szemből támad a fővárosba és környékére összehvont császári hadakra, vagy ismét megpróbálja bekeríteni azt !

Sikerek!



Than Mór: Első komáromi csata



Budavár bevétele Jakobey Károly
festményén

1849. április.10. - Váci csata



Damjanich vörössipkásai arcból támad, míg Klapka az I. hadtesttel bekerítéssel próbálkozik...

1849. április.19. - Nagysalló



A főszereg a tavaszi hadjárat legszebb győzelmét aratja!

1849. április 26. - Komáromi csata



Görgei és Kossuth egyértelműen a szabadságharc legfontosabb csatájának nevezte.

1849. május 21. - Buda felszabadítása



Knezich Károly III. hadteste, Nagysándor József I. hadteste
Aulich Lajos a II. hadtesttel

3. Hadműveletek Erdélyben

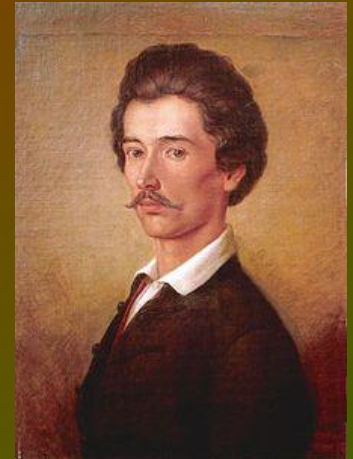
Célja: A császári és orosz csapatok kiszorítása Erdélyből.

A magyarok Segesvár felé vonultak vissza. Bem ekkor teljesen váratlanul Medgyes irányában kitört, és egyenesen Nagyszebent támadta meg. A vereség sokkolta a császári és cári csapatokat, amelyek fokozatosan kiszorultak Erdélyből.



3. Hadműveletek Erdélyben

*„Mi ne győznénk? hisz Bem a vezérünk,
A szabadság régi bajnoka!
Bosszuálló fénnyel jár előttünk
Osztrolenka véres csillaga.”
(Petőfi Sándor: Az erdélyi hadsereg)*



Bem tábornok az erdélyi hadsereg erejét Déva, Gyulafehérvár, illetve Temesvár ostromára, valamint az Avram Iancu-féle érchegységi román felkelés leverésére fordította.

Ez a helyzet alapvetően a nyár közepéig változatlan maradt, amikor is a Lüders által vezetett második orosz intervenció segítségével a császári erők visszatértek Erdélybe...

4. Hadműveletek Délvidéken

✿ Bácskát Perczel

Szenttamás bevétel 04.03, Uzdin 05.07.

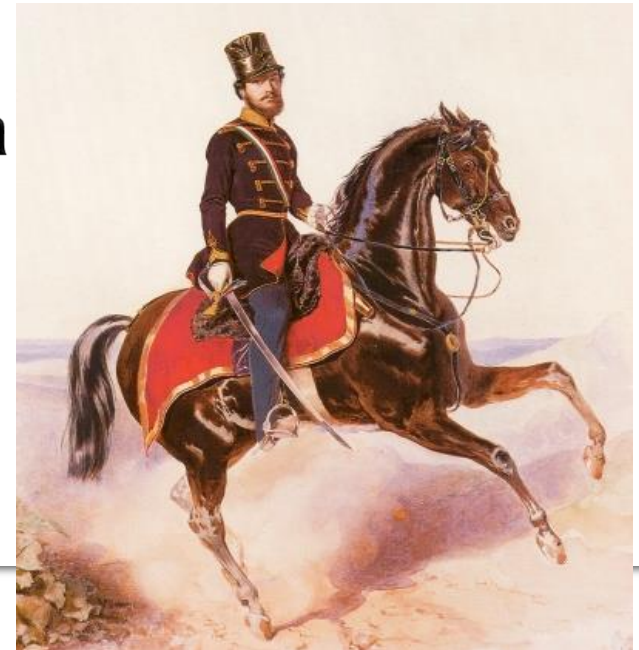
✿ Temesközt Bemmel együtt tisztította meg

Fehértemplom 05.10., Orsova 05. 15. az ellenség kitakarodik



5. A hadjárat eredménye

- ❖ A sikeres tavaszi hadjárat biztosította az ország erőforrásait a kormányzat és a hadsereg számára, ami megteremtette a lehetőséget az ellenállás sikeres folytatására, a politikai önállósodásra, és az időt a felkészüléshez egy újabb hadjáratra.
- ❖ A Habsburg-ház trónfosztása
- ❖ Új alkotmány



Borsos József Honvédtiszt c. festménye

Debrecen, 1849. április 14.

A Függetlenségi Nyilatkozat

- A Függetlenségi nyilatkozat kimondta:
- Magyarország és a vele törvényesen egyesült Erdély szabad, független, önálló, európai állam.
- A Habsburg-ház trónfosztását.
- Szemere-kormány



A debreceni Nagytemplom

A Függetlenségi Nyilatkozat után készített lobogók esetében, az országcímer fölül már hiányzik a korona. Helye üresen maradt, vagy a korona helyére olajág és kard került.



A Kossuth-címer



1849-ben néhány címerábrázolásban lekerült a címer tetejéről és a kettős kereszt alól a korona és – a pajzs formájának megváltozásával – kialakult a Kossuth-címer a babérágakkal. A legtöbb 1848-as honvédszászlón viszont a koronás címert használták. 1848-ban nem Kossuth Lajos tüntette el a koronát, hanem I. Ferenc József. 1849. március 4-én az olmützi alkotmánnyal Magyarországot a tartományok egyikének rangjára süllyesztette le, és ennek jelzésül megsemmisítette a történelmi magyar címert

Az új kormány bemutatkozása

➤ 1849. 05. 01. az új kormány hivatalba lépése, az OHB „ideje lejárt”

✱ háborús körülmények között jött létre



Tavaszi hadjárat feleslegessé tette

➤ A közvélemény viszont megosztott

„Békepárt” - visszavonás ⇒⇐ tisztikar véleménye

➤ Kossuth – kormányzó-elnök



Hatalma csökkent, miniszteri ellenjegyzés

➤ Kossuth utolsó rendelete

✱ Vitatott úrbéres földek
földesúr igazol



„Eljött az idő, s kimondhatjuk bátran,
hogy Magyarország szabad.”

Szemere Bertalan

Huszárok a szabadságharcban



Württemberg
huszárezred (1840)



Radetzky-huszárezred
(1840-1848)



Hannover huszárezred
(1848)

Huszárok a szabadságharcban



Székely huszárezred
trombitása
(1840-1848)



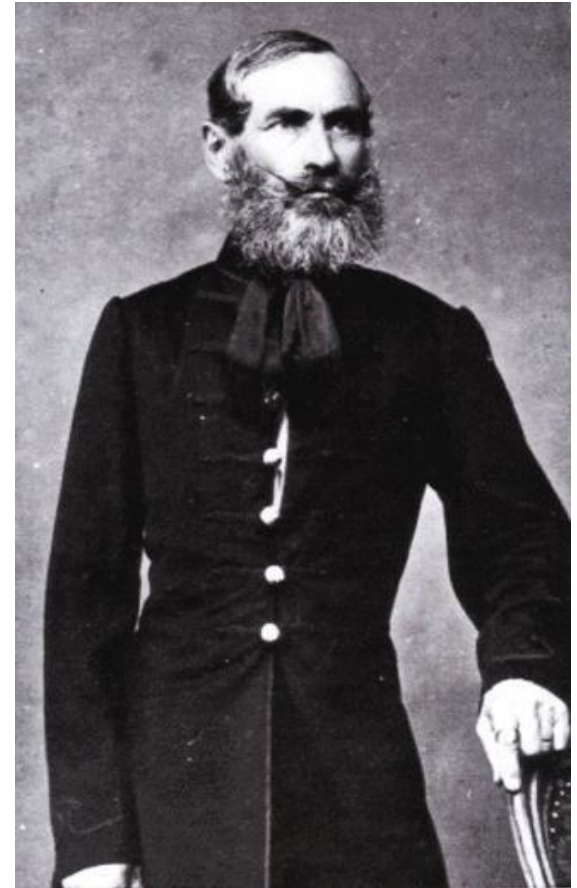
Székely huszárezred
(1847-1848)



Eger-1848/1849



- Egerben március 18-19-én zajlottak le a forradalmi jellegű események, az irányítását kezébe vevő politikusok között ott volt Csiky Sándor, Kossuth Lajos Törvényhatósági Tudósításainak egri levelezője, s mások is igazi reformellenzékiek voltak.
- Az egriek részletesen megtárgyalták a 12 pontot és ez egyedülálló állásfoglalás volt az országban, azt egy követeléssel kiegészítették. Az Alexy Mihály által hitelesített és nyomtatásban is megjelent közgyűlési jegyzőkönyvkivonat szerint, „a városi közönség ekként sajátjává téve a fennebbi politikai 12 hit-ágazatokat, azt még eggyel szaporítani kívánja, mely a népnevelése ügyét érdekelné (érintené S. S.):
- „A nép nevelés ügye egészen a nemzet kezébe adassék minden idegen befolyás kizárásával!”
- Szöveghű az idézet, érezték a javaslatot előterjesztők is, hogy ebből a 13. pontból zavar származhat, ezért úgy döntöttek, magyarázattal ellátva kell a köztereken kifüggeszteni.



Csiky Sándor

Egerben a nemzetőrség felállítására kiküldött bizottság vezetője,
később a nemzetőrök parancsnoka.

Eger-1848/1849

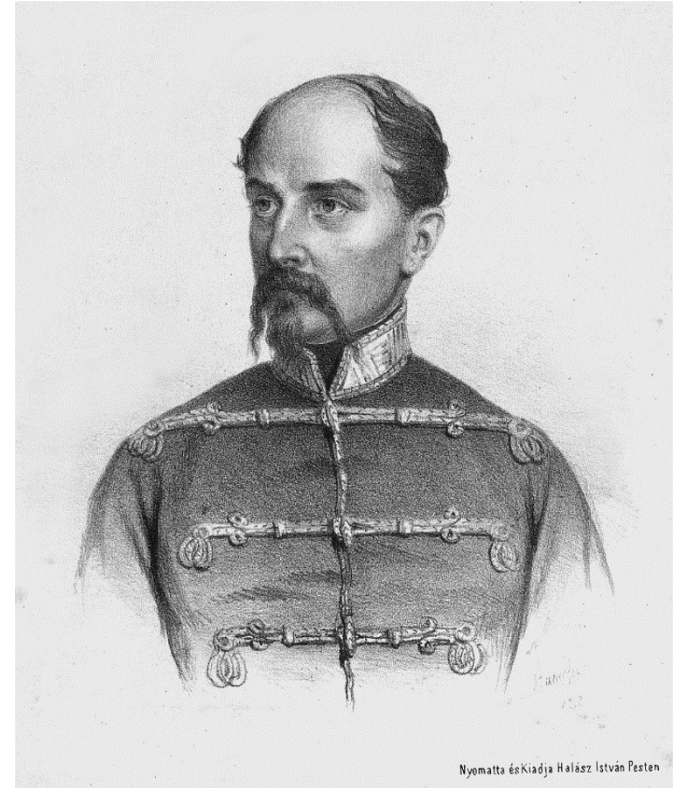


Galíciában állomásozó századát Lenkey János kalandos körülmények között haza szöktette.

A magyar hadügyminisztérium nyilatkozatban ítélte el Lenkey századának szökését és elrendelte az ügy kivizsgálását.

Ekkor született Petőfi Sándor Lenkei százada című verse:

*„Koszorút kötöttem
Cserfa-levelekbül,
Harmat csillog rajta
Örömkönnyeimbül
Kinek adnám én ezt,
Kinek adnám másnak,
Mint vitéz Lenkei
Huszárszázadának?”*



Lenkey János

Eger, 1807. szeptember 7 – Arad, 1850.

Eger-1848/1849



Lenkey János egri szülőháza a Széchenyi és a Kováts János utca sarkán ma is áll nagyon leromlott állapotban, s az épület Széchenyi utcai frontján már az 1920-as években emléktáblát helyeznek el, amelyet október 6-án évenként megkoszorúznak az egri polgárok.

Hozzá „kegyes” volt az osztrák császár aradi vézbírósága. Nem mondhatták ki rá a halálos ítéletet. A kiállított halotti bizonyítvány szerint lelki gyötrelmek következtében megbomlott értelme vitte a halálba.

1850 februárjának elején hunyt el börtönében.



Eger-1848/1849



- Lenkey János vitéz tábornok hamvait az aradi temetőben hantolták el. Innen, hosszú évtizedek múlva Eger város képviselőtestülete 1936 májusában földi maradványait, katonaládájával együtt hazahozatta szülővárosába **Egerbe**, ahol a **Kisasszony temetőben** lévő családi sírboltba temették újra.
- Már 1874-től itt nyugodtak bátyja, Lenkey Károly ezredes maradványai. Sajnálatos módon azonban az 1936-os temetéskor elfelejtették a síremlékre rávésni ezt aényt.



Az egrivé lett szabadsághős!



Knezić Károly

1808. szeptember 6. – 1849. október 6.
honvéd vezérőrnagy

- Édesapja Knézich Fülöp horvát származású, de osztrák szolgálatban álló határőrtiszt volt. Édesanyja magyar, Benkő Borbála. Knézich Grazban végezte el a katonaiskolát.
- Az 1840-es években került Egerbe. Itt szolgált Egerben állomásozó 34. sorgealozezredben, a II. zászlóalj tisztjeként. Szerelmes lett az egrí szenátor, Kapitány Mihály lányába. 1842. július 14-én eljegyezte Kapitány Katalint és 1844 júniusában kötöttek házasságot az egrí főszékesegyházban.
- A negyvenes években Galíciában, Lembergben is szolgál. 1848-ban százados, amikor átlép a honvédseregbe.

Eger-1848/1849



A Knézich-házról áthelyezett emléktábla

A Knézich Károly-emléktáblát 1983-ban áthelyezték a volt Káptalani kúria kapubejáratának falára, amely a kórház építése során kettétört.



Puky Miklós

- Az 1848. évi pesti országgyűlésen ő képviselte a vármegyét, s őt nevezték ki Heves és Külső-Szolnok megye kormánybiztosának.
- Tevékenységének súlypontját a katonai szervezés képezte. Intézkedése nyomán megindult a honvédség felállítása. Egernek 73 újoncot kellett kiállítania. Decemberben Puky 9 nap alatt 1.200 lovas legényt szedett a megye területéről, hogy portyázó csapatot alakítson belőlük. Az ő szervezése nyomán alakult meg a 26. zászlóalj, amit a kormány átvett.
- Amikor a szerb csapatok szorongatták Aradot, ő csapatokat szervezett és küldött a város megmentésére.
- Puky Kossuth megbízásából az egri nyomdával is rendelkezett.



Puky Miklós és gróf Teleki László.
Genfi fénykép után.



*"Igy!... de ím, mit veszek észre?
Egy század minden pohár;
A jelen hátam mögött van,
Lelkém a jövőben jár.
A jövőben vígan élek,
Boldogon!
Mert nem árva már az egykor
Árva hon. "*

*Petőfi Sándor: Egri hangok,
utolsó versszak*

Felhasznált irodalom



- Hermann Róbert: 1848-1849. A szabadságharc hadtörténete. Bp.: Korona, 2001.
- Horváth Péter: Történelem 6. az általános iskolások számára. Bp.: OFI, 2016. 166-178.o.
- Breznay Imre: *Eger a XIX. században*. Eger, 1995.
- URL: https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_c%C3%ADmere 2019.03.11.
- URL: https://hu.wikipedia.org/wiki/Tavaszi_hadj%C3%A1rat 2019.03.11.
- URL: http://beszeloutcanevek.ektf.hu/utcanevek/c/csiky_sandor_utca 2019.03.11.
- URL:
<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/huszartortenelem/2/1798-1848-a-napoleoni-haborukban/huszarezredek-7-12> 2019.03.23.
- URL: <http://www.budaihonvedek.hu/honvedzaszlok-a-szabadsagharcban/> 2019.03.11